

Hội thảo khoa học: “Thực trạng và giải pháp hoàn thiện pháp luật dân sự, kinh tế trong kỷ nguyên mới”

Ngày 05/6/2026, Hội thảo khoa học với chủ đề: “Thực trạng và giải pháp hoàn thiện pháp luật dân sự, kinh tế trong kỷ nguyên mới” đã diễn ra thành công tốt đẹp. Đây là hội thảo thứ ba năm trong chuỗi hội thảo tham vấn chính sách chuyên sâu do Trường Đại học Luật, ĐHQGHN phối hợp cùng Viện Chiến lược và Khoa học pháp lý, Bộ Tư pháp tổ chức, phục vụ trực tiếp cho việc xây dựng Đề án mang tầm chiến lược: “Chiến lược hoàn thiện hệ thống pháp luật Việt Nam trong kỷ nguyên mới”.

Hội thảo được tổ chức theo cả hai hình thức trực tiếp và trực tuyến, thu hút sự tham gia đông đảo của các chuyên gia đầu ngành, các nhà khoa học, giảng viên và nghiên cứu viên từ nhiều cơ sở đào tạo, nghiên cứu về luật uy tín trên cả nước.

Chuyển đổi tư duy lập pháp: Từ “phản ứng” sang “kiến tạo phát triển”

Phát biểu khai mạc và đề dẫn tại Hội thảo, PGS.TS. Trịnh Tiến Việt – Phó Hiệu trưởng Trường Đại học Luật, ĐHQGHN khẳng định đất nước đang bước vào một kỷ nguyên phát triển mới, nơi khoa học công nghệ, chuyển đổi số, trí tuệ nhân tạo (AI), dữ liệu lớn (Big Data) và các mô hình kinh doanh mới đang làm thay đổi căn bản đời sống kinh tế – xã hội. Trong bối cảnh đó, khung khổ pháp lý truyền thống đang bộc lộ những khoảng trống lớn trước sự xuất hiện của các loại tài sản mới và giao dịch mới.

“Vấn đề đặt ra hiện nay không chỉ là sửa đổi, bổ sung một số quy định cụ thể, mà sâu xa hơn là đổi mới tư duy xây dựng pháp luật, chuyển từ cách tiếp cận mang tính phản ứng sang tư duy kiến tạo phát triển, lấy người dân và doanh nghiệp làm trung tâm, lấy đổi mới sáng tạo làm động lực và lấy hiệu quả thực thi làm thước đo chất lượng của hệ thống pháp luật”, PGS.TS. Trịnh Tiến Việt nhấn mạnh.

Hệ thống pháp luật dân sự, kinh tế trong kỷ nguyên mới cần phải trở thành công cụ đắc lực thúc đẩy đổi mới sáng tạo, bảo đảm quyền tự do kinh doanh, nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia, đồng thời phải cân bằng được giữa quyền tự do cá nhân với lợi ích cộng đồng, bảo vệ người yếu thế và bảo vệ dữ liệu cá nhân.

Bức tranh toàn diện qua các tham luận chuyên sâu

Chương trình Hội thảo gồm 06 tham luận với hai phiên thảo luận mở, đi sâu phân tích những yêu cầu đặt ra của kỷ nguyên mới đối với việc hoàn thiện một số lĩnh vực cốt lõi của pháp luật dân sự, kinh tế:

- **Lĩnh vực pháp luật tài sản:** Hội thảo đã nghe **PGS. TS. Trần Kiên** trình bày tham luận *“Thực trạng và giải pháp hoàn thiện pháp luật tài sản trong kỷ nguyên mới”*. Tham luận nghiên cứu mối quan hệ biện chứng mang tính nền tảng giữa luật tài sản, pháp quyền (rule of law) và sự vận hành hiệu quả của nền kinh tế thị trường trong bối cảnh toàn cầu hóa và chuyển đổi số, Kết quả nghiên cứu chỉ ra rằng, mặc dù cách tiếp cận kiến tạo giúp quốc gia phản ứng nhanh trước các xu hướng kinh tế mới, nó lại bộc lộ những rủi ro lớn về chất lượng quy phạm, tính bất ổn định và xung đột với tư duy pháp chế thực định truyền thống. Trên cơ sở đó, bài viết khuyến nghị cần phân tích sâu sắc từng mô hình kinh tế để đưa ra các giải pháp lập quy đồng bộ, hài hòa giữa tính ổn định pháp lý và nhu cầu phát triển kinh tế thị trường đặc thù của Việt Nam
- **Lĩnh vực pháp luật sở hữu trí tuệ và cạnh tranh:** Hội thảo đã nghe phần trình bày của **PGS. TS. NGUT. Nguyễn Thị Quế Anh** về nội dung *“Hoàn thiện khung khổ pháp lý về sở hữu trí tuệ và cạnh tranh nhằm kiểm soát hành vi lạm dụng quyền sở hữu trí tuệ trong kỷ nguyên số”*, trong đó tác giả luận giải mối quan hệ tương tác giữa pháp luật sở hữu trí tuệ và pháp luật cạnh tranh, nhận diện các thách thức mới nảy sinh từ hành vi lạm dụng quyền sở hữu trí tuệ trong bối cảnh kinh tế số, từ đó đánh giá tính tương thích của hệ thống pháp luật hiện hành và đề xuất các kiến nghị nhằm hoàn thiện khung khổ pháp lý đa chiều, trong đó, pháp luật sở hữu trí tuệ đóng vai trò là cơ chế tạo động lực sáng tạo, đồng thời pháp luật cạnh tranh thiết lập các giới hạn điều tiết cần thiết, đảm bảo cho tài sản trí tuệ luôn vận hành đúng chức năng là động cơ của phát triển bền vững thay vì trở thành rào cản đối với sự phát triển chung của cộng đồng. Tiếp nối mạch nghiên cứu này, **TS. Trần Anh Tú** trình bày tham luận *“Thực trạng và giải pháp hoàn thiện pháp luật cạnh tranh Việt Nam trong nền kinh tế số”*, trong đó nhận diện, phân tích những thách thức đặt ra cho pháp luật cạnh tranh Việt Nam trong bối cảnh nền kinh tế số và đánh giá khuôn khổ pháp luật cạnh tranh hiện hành của Việt Nam, từ đó gợi mở phương hướng hoàn thiện
- **Lĩnh vực pháp luật tài chính - Ngân hàng:** Nhóm tác giả **PGS. TS. Lê Thị Thu Thủy & ThS. NCS. Trần Thị An Tuệ** đã mang đến cái nhìn

chuyên sâu về pháp luật tài chính – ngân hàng trước bối cảnh bùng nổ của chuyển đổi số và hội nhập quốc tế, qua tham luận *“Thực trạng và giải pháp hoàn thiện pháp luật tài chính – ngân hàng trong kỷ nguyên mới”*. Tham luận chỉ ra rằng hành lang pháp lý hiện hành đã tạo nền tảng ổn định cho thị trường tài chính và các tổ chức tín dụng vận hành an toàn; tuy nhiên, hệ thống này đang bộc lộ nhiều khoảng trống và điểm nghẽn lớn trước sự xuất hiện của các mô hình kinh doanh mới như Fintech, ngân hàng số và tài sản số. Bên cạnh đó, các quy định về bảo mật dữ liệu người dùng và an ninh mạng vẫn chưa hoàn thiện, tiềm ẩn nhiều rủi ro hệ thống. Từ đó, bài viết đề xuất các nhóm giải pháp mang tính kiến tạo nhằm hoàn thiện khung pháp lý về quản lý rủi ro công nghệ cao và thúc đẩy tài chính xanh, tài chính toàn diện

- **Lĩnh vực pháp luật bảo vệ dữ liệu cá nhân:** **TS. Nguyễn Thị Phương Châm** phân tích sâu các học thuyết là cơ sở lý luận nền tảng của pháp luật bảo vệ dữ liệu cá nhân, đánh giá Luật Bảo vệ dữ liệu cá nhân năm 2025 của Việt Nam dưới góc độ tương thích với các chuẩn mực khung lý thuyết, chỉ ra các thách thức mới phát sinh từ AI, dữ liệu lớn, và đề xuất các giải pháp hoàn thiện pháp luật theo hướng tiếp cận dựa trên rủi ro, tăng cường cơ chế giám sát độc lập, nâng cao tiêu chuẩn kỹ thuật, thúc đẩy tính minh bạch và mở rộng hợp tác quốc tế nhằm bảo đảm sự cân bằng giữa đổi mới sáng tạo, thúc đẩy kinh tế và bảo vệ quyền chủ thể dữ liệu trong kỷ nguyên số. *“Thực trạng và giải pháp hoàn thiện pháp luật về bảo vệ dữ liệu cá nhân trong kỷ nguyên mới”*, và
- **Lĩnh vực pháp luật tố tụng dân sự:** Khép lại phần tham luận, nhóm tác giả **PGS. TS. Nguyễn Bích Thảo & TS. Ngô Thanh Hương** đã trình bày về *“Thực trạng và giải pháp hoàn thiện pháp luật tố tụng dân sự trong kỷ nguyên mới”*. Bài viết phân tích các yêu cầu của kỷ nguyên mới đặt ra đối với việc hoàn thiện pháp luật tố tụng dân sự, khái quát xu hướng cải cách pháp luật tố tụng dân sự ở một số nước trên thế giới trong những năm gần đây, từ đó đánh giá tổng quan pháp luật tố tụng dân sự Việt Nam và đề xuất phương hướng hoàn thiện, tập trung vào một số vấn đề trọng tâm như: bảo đảm tranh tụng nhưng có sự áp dụng linh hoạt nguyên tắc tranh tụng, tố tụng số và chứng cứ do trí tuệ nhân tạo tạo ra, đa dạng hóa các thủ tục tố tụng để bảo đảm tính tương xứng, hiệu quả, thiết kế thủ tục tố tụng linh hoạt, đáp ứng yêu cầu thúc đẩy đổi mới sáng tạo và phát triển kinh tế tư nhân, và nghiên cứu bổ sung cơ chế tố tụng đại diện nhằm góp phần vào việc thực hiện các mục tiêu phát triển bền vững.

Các phiên thảo luận diễn ra hết sức sôi nổi. Các đại biểu tham dự đã cùng nhau nhận diện rõ nét những thách thức pháp lý đặt ra trong kỷ nguyên mới, thống nhất về sự cần thiết thay đổi tư duy lập pháp trong lĩnh vực dân sự, kinh tế từ Nhà

nước quản lý, kiểm soát sang Nhà nước kiến tạo phát triển, giải quyết tốt mối quan hệ giữa luật chung và luật chuyên ngành, luật công và luật tư, luật cứng và luật mềm. Phát biểu kết luận hội thảo, TS. Nguyễn Văn Cương đánh giá cao sự chuẩn bị công phu cho hội thảo của Trường Đại học Luật, ĐHQGHN với sự nghiêm cẩn về học thuật và tư duy đổi mới trong nghiên cứu

Hội thảo diễn ra thành công tốt đẹp là minh chứng cho truyền thống học thuật khai phóng và ý thức cao về trách nhiệm xã hội của Trường Đại học Luật, ĐHQGHN trong hành trình 50 năm hình thành và phát triển. Nhà trường đang ngày càng khẳng định vững chắc vị thế là trường đại học định hướng nghiên cứu chất lượng cao, đi đầu trong việc tư vấn chính sách và chuyển giao tri thức pháp lý tại Việt Nam.

Ngay sau chuỗi hội thảo này, Trường Đại học Luật, ĐHQGHN sẽ tiến hành tổng hợp toàn bộ các tham luận, ý kiến đóng góp từ các chuyên gia để xây dựng 3 báo cáo tư vấn chính sách gửi Viện Chiến lược và Khoa học pháp lý (Bộ Tư pháp). Đây sẽ là nguồn luận cứ khoa học và thực tiễn đặc biệt quan trọng, đóng góp tiếng nói học thuật có giá trị vào quá trình hoàn thiện Đề án “Chiến lược hoàn thiện hệ thống pháp luật Việt Nam trong kỷ nguyên mới”.

